
چهل حدیث
امام مهدی
در کلام امیر المؤمنین

بسم الله الرحمن الرحیم

چهل حدیث امام مهدی علیه السلام در کلام امیرالمومنین علیه السلام

نویسنده:

صادق سید نژاد

ناشر چاپی:

مسجد مقدس جمکران

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

(چهل حدیث) امام مهدی علیه السلام در کلام امیرالمومنین علیه السلام

مشخصات کتاب

سرشناسه : سیدنژاد، صادق ۱۳۴۰ -، گردآورنده

سرشناسه : مسجد جمکران (قم)

عنوان و نام پدیدآور : چهل حدیث امام مهدی عج در کلام امیرالمومنین ع / صادق سیدنژاد.

مشخصات نشر : قم مسجد مقدس صاحب الزمان (جمکران ۱۳۷۹.

مشخصات ظاهری : [۶۴] ص ۵/۱۱ × ۱۶ س م.

شابک : ۱۵۰۰ریال : ۹۶۴-۶۷۰۵-۵۳-۷

یادداشت : فارسی - عربی یادداشت : چاپ دوم ۱۴۲۴ق = ۲۰۰۳م = ۱۳۸۲

یادداشت : کتابنامه به صورت زیرنویس

موضوع : محمدبن حسن (عج) ، امام دوازدهم، ۲۵۵ق. -- احادیث

موضوع : علی بن ابی طالب ع ، امام اول ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ق -- نظریه درباره مهدویت

موضوع : اربعینات -- قرن ۱۴

رده بندی کنگره : BP۵۱ /س ۸۷چ ۹

رده بندی دیویی : ۲۹۷/۹۵۹

شماره کتابشناسی ملی : م ۷۹-۲۱۱۶۳

مقدمه

«یا صاحب الزمان ادرکنا»

قال رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: «مَنْ حَفِظ مِنْ اُمَّتی اَرْبَعینَ حَدیثاً مِمَّا یَحْتاجُونَ اِلَیْهِ مِنْ أَمْرِ دینِهِمْ بَعَثَهُ اللَّهُ یَوْمَ الْقیامَهِ فَقیهاً عالِماً».(۱)

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند: «هر کسی از امّت من چهل حدیث در مورد مسائل دینی که مردم به آن نیاز

دارند حفظ کند خداوند در روز قیامت او را فقیه و دانشمند بر انگیزد».

صرف نظر از مجموعه احتمالاـتی که در معنـای «حفظ حـدیث» مطرح شـده است(۲) یکی از شـیوه هـای رایـج در بین علمای پیشـین این بوده است که از طریق تـدوین مجموعه هـای «چهـل حـدیث» در زمینه موضوعات مختلف دینی که مردم بـدان نیاز داشته اند به نشر معارف دین می پرداختند.

این کار را علما و اندیشمندان اسلامی به عنوان مرزبانان فرهنگ اسلامی با هدف حفظ و

تحکیم و ترویـج احکـام و تعـالیم دینی انجام می دادنـد. البته وجود روایات زیادی که در آنها به حفظ چهل حـدیث سـفارش شـده است انگیزه ای بوده است که اغلب علمـا در کنـار تمام کارهای علمی و فکری و فرهنگی خود، به تـدوین مجموعه های چهل حدیث اهتمام بورزند تا از این طریق هم به انجام وظیفه خود یعنی ترویج فرهنگ اسلامی پرداخته باشند و هم به ثواب و فضیلتی که در این روایات وعده داده شده است نائل آیند.

متأسفانه به مرور زمان به موازات رواج پیدا کردن شیوه های جدید آموزشی و تبلیغات، مسأله تدوین چهل حدیث به فراموشی سپرده شد و یا حداقل از رونقی که پیش از این داشت افتاده است.

امّا به نظر می رسد در شرایط کنونی یعنی کم شدن فرصت مطالعه افراد در نتیجه گسترش زندگی ماشینی تألیف مجموعه های «چهل حدیث» در موضوعات مورد نیاز، هنوز از کار آیی بیشتری برخوردار می باشد.

از آنجا که در دوره غیبت توجه به مسأله امامت و آشـنایی با ابعاد مختلف معارف امام زمان علیه السلام از اهمیت بسیار مهمی برخـوردار است و از طرف دیگر راه شـناخت درست این موضوع مراجعه به روایـات پیـامبر اکرم صـلی الله علیه و آله و سـلم و ائمه اطهار علیهم السـلام است، و به پاسداشت سال امام علی علیه السلام که از طرف رهبر معظم انقلاب اسلامی با هدف تبیین هر چه بیشتر معارف و رهنمودهای آن حضـرت انجام گرفته است بر آن شدیم تا از طریق بررسـی مجموعه فرمایشات حضـرت امیرالمومنین علیه السلام بخشی از آن روایات را که ابعاد مختلف شخصیت حضرت صاحب الزمان علیه السلام و وقایع زندگی و

ویژگیهای یاران و دوران حکومت آن حضرت را مورد اشاره قرار داده است با ترتیب مناسب به صورت یک مجموعه «چهل حدیث» جهت استفاده علاقمندان تهیه و منتشر سازیم. امید آن که این تلاش ناچیز در حدّ خود به ترویج فرهنگ انتظار کمک نموده باشد.

سید صادق سید نژاد

پانزده شعبان ۱۴۲۱

پاییز ۱۳۷۹

زمین خالی از حجّت نمی ماند

در جهان بینی مکتب اهل بیت علیهم السلام انسان بدون امام معصوم، و زمین خالی از حجّت بحق الهی، نخواهد ماند؛ چرا که بدون امام معصوم هدایت و کمال صحیح و شایسته انسانی میسّر نخواهد شد. بعلاوه حفظ نظام هستی به برکت وجود حجت های خداوند است. بر این حقیقت در جای جای روایات رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم و ائمه اطهار علیهم السلام به شیوه های مختلف تصریح شده است. منتهی گاهی زمینه و شرایط برای حضور علنی و آشکار امام علیه السلام فراهم است در نتیجه او به گونه ای که همه مردم او را می شناسند و به او دسترسی دارند در میان آنها زندگی می کند، اما در شرایط خاصی به جهت وجود خطرات جانی یا مصالح دیگری که خداوند به آنها عالم تر است مشیّت الهی اقتضاء می نماید که امام علیه السلام پنهان از چشم مردم زندگی کند. در این باره روایات زیادی نقل شده است. جهت آشنایی بیشتر با این موضوع به ذکر دو حدیث از روایات حضرت علی علیه السلام اکتفا می شود.

۱ - عن علی علیه السلام قال: اللّهم انه لابدَّ لارضک من حجّه لک علی خلقک، یهدیهم الی دینک و یعلّمهم علمک لئلا تبطل حجّتک و لا یضلّ أتباع اولیائک بعد اذ هدیتهم به اما ظاهر لیس بالمطاع او

مکتتم مترقّب، ان غاب عن النّاس شخصُهُ فی حال هدایتهم فانّ علمه و آدابه فی قلوب المؤمنین مثبته، فهم بها عاملون.(۳)

بار خـدایا! همواره بایـد در روی زمین تو حجتی برای بنـدگانت داشـته باشـی تا خلق را به دینت راهنمایی کند، و علم تو را به آنها بیاموزد تا حجّت تو تباه نشود و پیروان اولیاء تو بعـد از آنکه آنها را هدایت کرده ای دوباره گمراه نگردند. [حجت تو] یا ظاهر و آشکار خواهد بود که اطاعت او را نمی کنند و یا از دیده ها نهان خواهد بود که مردم در انتظار او به سر می برند. اگر شخص و جسم او در حال هـدایت مردم از آنان غایب باشـد علم و آدابش در قلب های عاشـقان حق پایدار است و آنها به آن علم و آداب پایبند هستند و به آن عمل می کنند.

۲ – اللّهم بلی لاـ تخلو الاـرض من قـائم لِلّه بحجّهٍ: امّا ظاهراً مشـهوراً و امّا خائفاً مَغموراً لئلا تبطُلَ حججـ اللّه و بیّناته و کم ذا و أین؟ اولئک واللّهِ الاقلّون عـدداً و الاعظمون عنداللّه قدراً یحفظُ اللّه بهم حُجحه و بیّناته. . . اولئک خلفاء اللّه فی ارضهِ و الدعاهِ الی دینهِ.(۴)

... بارخـدایا آری! زمین از امامی که قیام بر حق کنـد خالی نخواهـد مانـد. او یا آشـکار و شـناخته شـده است یا ترسان و پنهان است تـا حجت ها و دلیل های روشن خـدا (یعنی اصول و احکام دین و تعالیم انبیاء) از بین نرود. اما اینکه ایشان چنـد نفرنـد و کجاینـد؟ بـه خـدا سوگنـد از نظر تعـداد آنهـا بسیار کـم هسـتند ولی از جهت منزلت و بلنـد مرتبه گی در نزد خداونـد بسـیار بزرگوارند. خداوند

به وسیله ایشان حجّت ها و دلیل های روشن خود را حفظ می کند... آنان خلفا و نمایندگان خدا در روی زمین هستند و مردم را به سوی دین و احکام و مقررات او دعوت می کنند...

نَسَب حضرت مهدی علیه السلام

در لابلای سخنان علی بن ابیطالب علیه السلام روایات زیادی در زمینه معرفی نسب امام زمان علیه السلام به چشم می خورد که به یک بیان مجموعه این قبیل از روایات به سه دسته تقسیم می شوند. در بخشی از آنها او را فرزند خودشان معرفی می کنند، در قسمتی دیگر آن حضرت را از فرزندان حضرت فاطمه علیها السلام و بالاخره در دسته ای از روایات حضرت مهدی علیه السلام را از اولاد امام حسین علیه السلام معرفی کرده اند.

۳ - عن ابی جعفر محمد بن علی علیه السلام قال: خطب امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب علیه السلام بالکوفه بعد منصرفه من النهروان... فحمد اللّه و اثنی علیه و صلیّ علی رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم و ذکر ما انعم اللّه علی نبیّه و علیه ثم قال:... و مِنْ وُلدی مهدیُّ هذِهِ الاُمّه(۵)

امام محمد باقر علیه السلام می فرمایند: امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب علیه السلام وقتی که از جنگ نهروان به کوفه برگشتند برای مردم خطبه ای خواندند... در آن خطبه نخست خدا را سپاس گفتند و درود به روان پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم فرستادند و نعمت هایی را که خداوند به رسولش و بر خود آن حضرت عنایت کرده است یکی یکی شمردند سپس در ادامه فرمودند: از جمله نعمت های خداوند بر من آن است که مهدیّ این امّت از فرزندان من است.

۴ - عن زرّ بن حبیش سمع علیّاً [علیه

السلام] يقول: المهديّ رجلٌ منّا مِنْ وُلد فاطمه.(۶)

زرّ بن حبيش شنيد كه على بن ابيطالب عليه السلام مى فرمود: مهدى مردى از ما اهلبيت و از فرزندان حضرت فاطمه زهرا است.

۵ -... عن على بن موسى الرضا عليه السلام عن ابيه... عن ابيه اميرالمؤمنين على بن ابيطالب عليه السلام انه قال: التّاسِعُ مِنْ وُلْدِك يا حُسَيْنُ هُوَ القائِمُ بالحق...(۷)

... حضرت امام رضا عليه السلام از پدر بزرگوارش موسى بن جعفر عليه السلام و او نيز از پدرش... او از امام حسين عليه السلام و آن حضرت از اميرالمؤمنين على بن ابيطالب عليه السلام روايت كرده است كه آن حضرت خطاب به امام حسين عليه السلام فرمودند: نهمين فرزند تو اى حسين! قائم بر حقّ (مهدى عليه السلام) است...

۶ - عن ابن العياش قال: حدثّنى الشيخ الثقه ابوالحسين بن عبدالصمد بن علىّ... عن نوح بن دراج عن يحيى عن الاعمش... انهم كانوا عند على بن ابيطالب عليه السلام... و اذا اقبل الحسين عليه السلام يقول: بأبى انت يا ابا ابن خيره الاماء. فقيل يا اميرالمؤمنين ما بالك؟ تقول هذا للحسن و هذا للحسين عليه السلام؟ و من ابن خيره الاماء؟ فقال: ذاك الفقيد الطريد الشريد م - ح - م - د بن الحسن بن على بن محمّد بن على بن موسى بن جعفر بن محمّد بن على بن الحسين هذا و وضع يده على رأس الحسين عليه السلام.(۸)

ابن عياش در كتاب مقتضب مى گويد: شيخ ابوالحسين بن عبدالصمد بن على از نوح بن دراج و چند نفر ديگر نقل كرد كه آن ها در حضور اميرالمومنين عليه السلام بودند، وقتى امام حسين عليه السلام وارد شد حضرت به

ایشان فرمودند: پدرم به قربان پدر فرزند بهترین کنیزها!

به آن حضرت گفته شد: یا امیرالمؤمنین علّت چیست که برای امام حسین علیه السلام این تعابیر را به کار می برید؟ فرزند بهترین کنیزها کیست؟

حضرت علی علیه السلام در جواب فرمودند: او گمشده ای است که از نزدیکان و خویشاوندان و وطن خود دور است، نام او م – ح – م – د فرزند حسن بن علی بن محمد بن علی بن موسی بن جعفر بن محمد بن علی بن الحسین است؛ در این هنگام دست خود را بر سر مبارک امام حسین علیه السلام نهاده فرمودند: همین حسین علیه السلام.

خاندان مهدی علیه السلام

امیرالمومنین علیه السلام در معرفی خاندان حضرت مهدی علیه السلام از تعابیر زیادی استفاده کرده اند و هر یک از آن ها به گوشه ای از واقعیّت دلالت دارند که در مجموع به همراه توصیفات دیگری که از سایر ائمه علیهم السلام نقل شده است به طور کامل شخصیّت امام عصر علیه السلام را به انسان ها می شناسانند. به عنوان مثال در یک جا می فرمایند: آن حضرت از قریش است. در مورد دیگر وی را از بنی هاشم معرفی می کنند. در ضمن یکی دیگر از سخنانشان او را از عترت پیامبر صلی الله علیه وآله وسلم می خوانند و... که هر کدام از این عبارات به بُعد خاصّی از شخصیت امام زمان علیه السلام دلالت دارند و در نتیجه این اختلاف در الفاظ و عبارات با یکدیگر منافاتی ندارند و همه آن ها اوصاف یک حقیقت نورانی را روشن می کنند.

۷ – عن الحسین بن علی علیه السلام قال: جاء رجل الی امیرالمومنین علیه السلام فقال له: یا امیرالمؤمنین نبّئنا بمهدیکم هذا؟ فقال: اذا

درج الدارجون و قلّ المؤمنون و ذهب المجلبون فهناك. فقال: یا امیرالمؤمنین علیک السلام ممّن الرجل؟ فقال علیه السلام: من بنی هاشم من ذروه طود العرب...(۹)

از حسین بن علی علیه السلام نقل شده است که آن حضرت فرمود: شخصی خدمت علی علیه السلام آمد و به آن حضرت گفت: ای امیرمؤمنان برای ما از مهدی علیه السلام سخن بگو. علی بن ابیطالب علیه السلام فرمودند: هنگامی که رفتنی ها بروند و اهل ایمان کم شوند و آشوبگران و جنگ طلبان نابود گردند، در چنین شرایطی او ظهور خواهد کرد. آنگاه همان شخص عرضه داشت یا امیرالمؤمنین! درود و سلام بر تو باد، حضرت مهدی علیه السلام از کدام طایفه است؟ حضرت فرمودند: او از بنی هاشم است که بهترین طایفه عرب و قُلّه شرف و جوانمردی به حساب می آید.

۸ -... عن ابن زریر الغافقی، سمع علیاًعلیه السلام یقول هو من عتره النبی صلی الله علیه وآله وسلم(۱۰)

نقل شده است که ابن زریر غافقی شنید که علی بن ابیطالب علیه السلام می فرمایند: مهدی علیه السلام از عترت پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله وسلم است.

۹ - قال علی بن ابی طالب علیه السلام: هو فتیً من قریش...(۱۱)

علی بن ابیطالب علیه السلام فرمودند: او (حضرت مهدی علیه السلام) از قبیله قریش... است.

نام مبارک مهدی علیه السلام

در مجموعه سخنان حضرت علی علیه السلام با روش های مختلفی از نام مبارک امام زمان علیه السلام یاد می شود. در یک مورد تصریح به نام آن حضرت غیر جایز دانسته شده است. در مورد دیگر از آن با اشاره سخن به میان می آید و بالاخره در مورد دیگر به صراحت نام مخصوص بیان می شود.

۱۰ -... عن جابر بن یزید الجعفی قال: سمعت ابا جعفرعلیه السلام

یقول: سأل عمر امیرالمومنین علیه السلام عن المهدیّ فقال: یا ابن ابی طالب اخبرنی عن المهدیّ ما اسمُهُ؟ قال علیه السلام: امّا اسمُهُ فلا، انّ حبیبی و خلیلی عَهِدَ اِلیَّ ان لا اُحدِّث باسمِهِ حتّی یبعثه اللَّه عزّوجلّ و هو ممّا استودع اللَّه عزّوجلّ رسوله فی علمِهِ. (۱۲)

جابر بن یزید جعفی می گوید: از امام باقرعلیه السلام شنیدم که می فرمود: روزی عمر بن خطاب به امیرالمومنین علیه السلام گفت: ای پسر ابوطالب! نام مهدی چیست؟ آنرا برای من بیان کن.

علی علیه السلام فرمود: اسم او را نمی گویم، چون حبیب و خلیل من (رسول اکرم صلی الله علیه وآله وسلم) با من عهد کرده است اسم او را برای کسی بیان نکنم تا اینکه خداوند وی را مبعوث و ظاهر گرداند و این از اموری است که خداوند عزّوجلّ علم آن را نزد پیامبرش امانت و ودیعه نهاده است.

۱۱ -... عن علی بن ابیطالب علیه السلام قال: المهدیُّ مولِدُهُ بالمدینه من اهل بیت النبیُّ اسمُهُ اسم نبیٍّ...(۱۳)

علی بن ابیطالب علیه السلام فرمودند: مهدی در مدینه به دنیا می آید. او از اهل بیت پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله وسلم است. و هم اسم با یکی از پیامبران است...

در یکی از اشعار منسوب به حضرت علی علیه السلام در این باره آمده است:

فثم یقوم القائم الحق منکم

و بالحق یاتیکم و بالحقّ یعمل

سمیُّ نبیّ اللّه نفسی فدائه

فلا تخذلوه یا بنیّ و عجّلوا(۱۴)

سپس آن قیام کننده بر حق، از میان شما قیام خواهد کرد. او حق را خواهد آورد و به آن عمل خواهد کرد.

جانم فدای او که همنام رسول خداصلی الله علیه وآله وسلم است. ای فرزندان من! به یاری

او بشتابید، مبادا او را بی یار و یاور رها سازید.

۱۲ – عن علی علیه السلام قال: اسم المهدیُّ محمّدٌ(۱۵)

حضرت علی علیه السلام فرمود: اسم حضرت مهدی علیه السلام محمد است.

سیمای مهدی علیه السلام

به خصوصیات جسمانی و ویژگیهای بدنی حضرت مهدی علیه السلام در بخشی از روایات حضرت علی علیه السلام اشاره می شود. در یکی از این روایات بطور کلی این ویژگیها بیان شده تا آنجا که می فرماید آن حضرت در خلقت خود شبیه پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله وسلم است، اما در تعدادی دیگر از روایات به توصیف خصوصیات چهره واعضاء بدن امام زمان علیه السلام می پردازد.

حضرت علی علیه السلام در توصیف ویژگیهای جسمی مهدی علیه السلام فرمودند:

۱۳ –... فقال علیه السلام: رجلٌ اجلی الجبین، اقنی الأنف، ضخم البطن، اذیل الفخذین، ابلج الثنایا، بفخذه الیمنی شامه.(۱۶)

او مردی است که پیشانی اش گشاد و درخشان است، بینی او خوش تراش و شکمش نسبتاً بزرگ و رانهایش عریض می باشد. دندان های سفید و درخشان دارد، و در ران سمت راست او علامتی هست.

اوصاف مهدی علیه السلام

در دسته ای از روایات علی بن ابیطالب علیه السلام به اوصاف و ویژگی های روحی و اخلاقی امام زمان علیه السلام پرداخته می شود که از جمله آنهاست:

۱۴ –... ثم رجع الی صفه المهدی علیه السلام فقال: اوسعکم کهفاً و اکثرکم علماً و اوصلکم رحماً، اللهم فاجعل بیعته خروجاً من الغمّه و اجمع به شمل الامه...(۱۷)

حضرت علی علیه السلام در ادامه یکی از سخنانشان به تبیین صفات حضرت مهدی علیه السلام پرداخته، فرمودند: آستانه او در پناه دهی به بی پناهان از همه آستانه ها وسیع تر، و علم و دانش آن حضرت از همه زیادتر است و از همه مردم بیشتر به صله ارحام و پیوند با خویشاوندان توجه می نماید. پروردگارا! بیعت او را پایان بخش همه اندوه ها قرار بده و تفرّق و پراکندگی امت اسلامی را به دست با کفایت

آن حضرت به یگانگی مبدّل فرما...

۱۵ -... عن اصبغ بن نباته قال: سمعت امیرالمومنین علیه السلام یقول: صاحب هذا الامر الشریدُ الطریدُ الفرید الوحید.(۱۸)

اصبغ بن نباته می گوید: شنیدم که امیرالمومنین علیه السلام می فرمود: صاحب الامر (مهدی علیه السلام) کسی است که در سرزمین های دور دست ساکن می شود و از میان مردم کناره می گیرد و به تنهایی زندگی می کند.

غیبت امام زمان علیه السلام

یکی از پیشامدهای بسیار مهم زندگی حضرت مهدی علیه السلام واقع شدن غیبت می باشد که در دو مرحله انجام گرفته است. اولی بنام غیبت صغری معروف است که از سال (۲۶۰) هجری یعنی از زمان شهادت امام عسکری علیه السلام آغاز شد و تا سال (۳۲۹) هجری ادامه داشت و از این سال به بعد دوره غیبت کبری آغاز می شود که تاکنون نیز ادامه دارد. در رهنمودهای امیرالمومنین علیه السلام به این موضوع و وقایعی که در این دوره پیش خواهد آمد نیز اشاره شده است. در ضمن روایتی که آن را حضرت عبد العظیم حسنی رحمه الله با سلسله سند از علی بن ابیطالب علیه السلام نقل می کند چنین وارد شده است:

۱۶ -... عن امیرالمومنین علیه السلام قال: للقائم منّا غیبه امدها طویل کانّی بالشیعه یجولون جولان النّعم فی غیبته یطلبون المرعی فلا یجدونه، ألا فمن ثبت منهم علی دینه و لم یقْسُ قلْبُهُ لطول امد غیبه امامه فهو معی فی درجتی یوم القیامه.(۱۹)

امیرالمومنین علیه السلام فرمود: برای قائم ما غیبتی هست که مدت آن طولانی خواهد شد. شیعیان را در این زمان می بینم که همانند گلّه بی صاحبی که در دشت پراکنده شده باشند به دنبال چرا گاه و مرتع می گردند ولی آن را پیدا نمی کنند [به

جستجوی آن حضرت می پردازند ولی او را نمی یابند.]

آگاه باشید! در این دوره هر کسی از آنها (شیعیان) در دین و عقیده خود استوار و ثابت قدم بماند و قلبش به جهت طولانی شدن غیبت امامش قساوت پیدا نکند، او روز قیامت در نزد من و در جایگاهی که من هستم خواهد بود.

۱۷ –... عن الاصبغ بن نباته عن امیرالمومنین علیه السلام انّه ذکر القائم علیه السلام فقال: أما لَیَغیبَنَّ حتَّی یقولَ الجاهلُ: ما للَّه فی آلِ محمّدٍ حاجةٌ.(۲۰)

از اصبغ بن نباته نقل شده است که امیرالمومنین علیه السلام روزی حضرت قائم علیه السلام را یاد کردند و فرمودند: آگاه باشید! او غیبتی (طولانی) خواهد داشت به گونه ای که نادانها (به مصالح الهی) بگویند: خداوند را در آل محمدصلی الله علیه وآله وسلم برنامه ای نیست. (یعنی افراد نادان به جهت طولانی شدن دروه غیبت از ظهور آن حضرت مأیوس و ناامید خواهند شد).

علت غیبت امام زمان علیه السلام

برای غیبت امام عصر علیه السلام علت و حکمت های زیادی در مجموعه روایات اهلبیت علیهم السلام ذکر شده است. در روایات امیرالمومنین علیه السلام حداقل به سه علت اشاره شده است؛ یعنی شناخته شدن اهل هدایت از اهل گمراهی و ضلالت، و نداشتن بیعت ظاهری هیچیک از سلاطین، و کوتاهی و ناسپاسی و ظلم مردم به عنوان فلسفه غیبت بیان گردیده است.

۱۸ – اِنّ القائم منّا اذا قام لم یکن لاحد فی عنقه بیعه فلذلک تخفی ولادته و یغیب شخصه(۲۱)

همانا قائم از ما آنگاه که قیام کند بیعت کسی در گردن او نخواهد بود و به همین خاطر است که تولد او به صورت پنهانی واقع خواهد شد و وجود او از دید و

نظر مردم غایب خواهد بود.

۱۹ -... فقال علی علیه السلام... اما واللّٰه لَأقتلنَّ انا و ابنای هذان و لیبعثنّ اللّٰه رجلاً من ولدی فی آخر الزمان یطالب بدمائنا و لیغیبنّ عنهم تمییزاً لاهل الضلاله حتی یقول الجاهل ما للّٰه فی آل محمد من حاجه.(۲۲) امیر مؤمنان علیه السلام در حالیکه امام حسن علیه السلام و امام حسین علیه السلام حضور داشتند خطاب به مردم فرمودند: ای مردم! آگاه باشید، سوگند به خدا من و این دو فرزندم به قتل خواهیم رسید. آن گاه خداوند شخصی از فرزندان مرا در آخر الزمان ظاهر خواهد کرد تا خون ما را از ستمگران طلب کند. او از دیده مردم غایب خواهد بود تا اهل ظلالت و گمراهی از دیگران شناخته شوند و این غیبت به قدری طولانی خواهد شد که مردمان نادان خواهند گفت: خداوند برنامه ای در آل محمدصلی الله علیه وآله وسلم ندارد.

۲۰ -... ان امیرالمومنین علیه السلام قال عَلی منبر الکوفه...: واعلموا ان الارض لا تخلو من حجه للّٰه و لکن اللّٰه سیعمی خلقه منها بظلمهم و جورهم و اسرافهم علی انفسهم(۲۳)

... مفضل بن عمر از امام صادق علیه السلام روایت کرده است که آن حضرت فرمود: روزی امیرالمومنین علیه السلام در بالای منبر مسجد کوفه فرمودند:... ای مردم! بدانید زمین هرگز از حجت خدا (امام معصوم) خالی نخواهد ماند. اما خداوند متعال به زودی مردم را به خاطر ظلم و ستم و همینطور اسرافی که درحق خودشان انجام می دهند از دیدن حجت الهی محروم خواهد کرد. [یعنی مردم به جهت اعمال خودشان در آینده از دیدن امام معصوم محروم خواهند شد].

فضیلت انتظار فرج

همانطور که پیش از این اشاره

شد در دوره غیبت امام زمان علیه السلام مشکلات و پیشامدهای سختی بوقوع می پیوندد به گونه ای که اعتقادات بسیاری از مردم در نتیجه این امور متزلزل می شود. جهت جلوگیری از دچار شدن به این قبیل خطرات، هشدارهای زیادی توأم با روشنگریهای لازم در رهنمودهای اهلبیت علیهم السلام داده شده است که به دو نمونه از آنچه در این زمینه در مجموعه روایات علی بن ابیطالب علیه السلام وارد شده است اشاره می گردد.

۲۱ – عن محمد بن مسلم عن ابی عبداللَّه علیه السلام قال:... قال علی علیه السلام:... انتظروا الفرج و لا تیأسوا من روح اللَّه، فانّ احبَّ الاعمال الی اللَّه عزّوجلّ انتظار الفرج... و المنتظر لأمرنا / بدمه فی سبیل اللَّه.(۲۴)

محمد بن مسلم از امام صادق علیه السلام نقل می کند که آن حضرت از پدران بزرگوارش و آنها از علی علیه السلام روایت کردند که علی بن ابیطالب علیه السلام فرمودند: منتظر فرج [امام زمان علیه السلام] باشید و از عنایت و توجهات خداوند ناامید نشوید. همانا محبوب ترین کارها در نزد خداوند عزّوجلّ انتظار فرج [امام زمان علیه السلام] است.

آنگاه در ادامه بیان فضیلت انتظار فرمودند:

کسی که منتظر امر ما (فرج امام زمان علیه السلام) باشد، مانند رزمنده ای است که در راه خداوند به خون خود آغشته شده باشد (اجر و پاداش شهید را دارد).

۲۲ – قال زید بن صوحان العبدی: یا امیرالمؤمنین! أی الاعمال احبّ الی اللَّه عزّوجلّ؟ قال علیه السلام: انتظار الفرج من اعظم الفرج.(۲۵)

زید بن صوحان عبدی گفت: یا امیرالمؤمنین! کدامیک از اعمال در نزد پروردگار عالم محبوب تر است؟ حضرت فرمودند: انتظار فرج.

احوال مردم آخرالزمان

شاید بتوان گفت که بیشترین مطالب مربوط به معارف امام زمان علیه

السلام که از زبان حضرت علی علیه السلام نقل شده است به تبیین اوضاع آخرالزمان و وقایعی که در آن دوره پیش می آید اختصاص دارد. آن حضرت ضمن تشریح آن پیشامدها چگونگی مقابله با آن ها را نیز بیان می نمایند.

این حوادث شامل مسایل فرهنگی و اجتماعی و اخلاقی و تربیتی و طبیعی می گردد. از آنجا که کم و بیش خیلی از این ویژگی ها در دوره ما حداقل در بعضی از عرصه ها به چشم می خورد، جهت آشنایی بیشتر و چاره اندیشی مناسب تر به مواردی از آن ها اشاره می شود. بدان امید که موجب تنبه و بیداری مان شده و از طریق آشنا شدن با این امور پیشاپیش تدابیری را اتخاذ کنیم که از عوارض منفی آن ها خود و جامعه مان را در امان نگه داریم.

۲۳ – یأتی علی النّاس زمان لا یُقَرَّبُ فیه الّا الماحِلُ و لا یُظَرَّفُ فیه الّا الفاجِرُ، وَ لا یُضَعَّفُ فیهِ اِلّا الْمُنْصِفُ، یَعُدّونَ الصَّدَقَه فیه غُرْماً، و صِلهَ الرَّحِمَ مَنّاً، و العبادَهَ اسْتِطالَهً علی النّاسِ! فَعِنْدَ ذلِکَ یکونُ السُّلْطانُ بمشوَرَهِ الاِماءِ و اماره الصبیانِ و تدبیر الخِصیان. (۲۶)

روزی خواهد آمد که در آن سخن چین ها مقرّب خواهند شد و افراد بدکار، زیرک خوانده می شوند، افراد با انصاف را ناتوان به حساب می آورند، صدقه و انفاقِ در راه خدا را غرامت پندارند، و صله رحم و آمد و شد با خویشاوندان را با منّت انجام می دهند، و بندگی و اطاعت خدا را وسیله فخر فروشی برای مردم قرار می دهند. در چنین زمانی حکومت با مشورت زنان و امارت کودکان و تدبیر خواجه گان انجام می گیرد.

۲۴ – روی اصبغ بن نباته عن امیرالمومنین علیه السلام قال: سمعته یقول: یظهر

فی آخرالزمـان و اقتراب الساعه و هو شـرّ الازمنه نسوه کاشـفات عاریات متبرجات، من الـدین خارجات، و الی الفتن مائلات، و الی الشهواتِ و اللّذّاتِ مسرعات، للمحرماتِ مستحِلّات، و فی جهنم خالدات.(۲۷)

اصبغ بن نباته می گوید: شـنیدم که امیرالمومنین علیه السلام فرمودند: در آخر الزمان که بدترین زمانهاست در موقعی که روز قیامت نزدیک شود زنانی ظاهر می شونـد بـدون حجاب، در حالی که زینت های آن ها پیـداست در انظار عمومی رفت و آمد می کننـد، آن هـا از دین خـارج می گردنـد (به احکام دینی پایبنـد نمی باشـند) و به امور فتنه انگیز وارد می شونـد و به سوی شهوات و لذت جویی ها روی می آورند، حرام های خدا را حلال می شمارند. اینگونه از زنان در جهنم خواهند ماند.

۲۵ – و فقهاؤهم یفتون بما یشـتهونَ، و قُضاتُهُم یقولونَ مالا یَعْلمونَ و اکثُرهمْ بالزورِ یشـهدونَ! من کان عنـده دراهم کان موقّراً مرفُوعاً و من یعلمون انه مقلّ فهو عندهُم موضُوع(۲۸)

فقیهان آخرالزمان طبق آنچه که دلشان بخواهـد فتوا می دهنـد، و قاضـی هایشان به چیزی که نمی دانند حکم می کنند و بیشتر آن هـا به دروغ شـهادت می دهنـد. کسـی که پول دارد در نزد آن هـا عزیز و محترم است، ولی شخصـی که بی پول باشـد در پیش آن ها زبون و حقیر است.

۲۶ – عن النزال بن سـبره قـال خطبنـا علیّ بن ابیطـالب علیه السـلام فحمـد اللّه و اثنی علیه، ثم قـال: سـلونی ایهـا النـاس قبـل ان تفقـدونی ثلاثاً فقام الیه صعصـعه بن صوحان، فقال: یا امیرالمؤمنین! متی یخرج الـدجّال؟... فقال علیه السـلام احفظ! فان علامه ذلـک اذا امات الناس الصـلاه، واضاعوا الامانه و اسـتحلّوا الکـذب، و اکلوا الربا، و اخـذوا الرّشا، و شـیّدوا البنیان و باعوا الـدین بالدنیا و استعملوا السفهاء و شاوروا النساء، و

قطعوا الارحام، و اتّبعوا الاهواء و استخفّوا بالدماء و كان الحلم ضعفاً، و الظلم فخراً...(۲۹)

نزال بن سمره می گوید: علی بن ابیطالب علیه السلام برای ما خطبه ای خواند و خداوند را حمد گفته و ستایش کرد، سپس فرمود: قبل از آنکه من از میان شما بروم از من سؤال کنید (این جمله را سه مرتبه تکرار کرد) در این موقع صعصعه بن صوحان از جای خود بلند شد و گفت: یا امیرالمؤمنین! دجال در چه زمانی خروج می کند؟

... حضرت فرمود: آنچه را می گویم به خاطر بسپار! دجال وقتی ظهور خواهد کرد که مردم نماز را ترک کنند و امانت را ضایع سازند و دروغ گفتن را مباح شمارند و رباخواری کنند و رشوه بگیرند و ساختمان ها را محکم سازند و دین را به دنیا بفروشند و سفیهان را به کار بگمارند و با زنان مشورت نمایند (در آن مواردی که خارج از عهده آنهاست) و صله ارحام را قطع کنند و از هوی و هوس ها پیروی کنند و خون یکدیگر را ناچیز بشمارند. حلم و بردباری را نشانه و علامت ضعف و ناتوانی بدانند و ستم را افتخار به حساب آورند...

۲۷ – عن علی علیه السلام قال: یأتی علی الناسِ زمان همّتُهم بطونهم، و شرفُهُم متاعهم و قبلتهم نساؤهم و دینهم دراهمهم و دنانیرهم، اولئک شرار الخلق، لا خلاق لهم عنداللّه.(۳۰)

امیرالمؤمنین علیه السلام فرمودند: برای مردم زمانی خواهد آمد که در آن زمان همّت و هدف آن ها شکمشان خواهد بود. شرف و اعتبارشان به کالا ـ و اموالشان بستگی دارد. قبله آن ها زنانشان و دینشان درهم و دینارشان (پولشان) است. آن ها بدترین مردمند که در نزد خداوند بهره و

سهمی برای آن ها نیست.

۲۸ – عن علی علیه السلام قال: یاتی علی الناس زمان لا یتبع فیه العالم و لا یستحیی فیه من الحلیم و لا یوقّر فیه الکبیر و لا یُرحَمُ فیه الصغیر یقتل بعضهم بعضاً...(۳۱)

علی بن ابیطالب علیه السلام فرمودند: برای مردم زمانی می آید که در آن زمان از عالم پیروی نمی شود و از افراد صبور و با حلم حیا نمی کنند (او هر اندازه در مقابل بدی مردم حلم نشان می دهد آن ها حیا نمی کنند) در آن دوره بزرگ را گرامی نمی دارند و به کوچک رحم نمی کنند. بعضی از مردم بعض دیگر را به قتل می رسانند... (مردم همدیگر را بدون دلیل می کشند)

۲۹ – عن عاصم بن ضمره عن علی علیه السلام انه قال: لتملانّ الارض ظلما و جوراً حتی لا یَقُولَ اَحَد اللّه الاّ مستخفیاً، ثم یاتی اللّه بقومٍ صالحین یملَؤُونها قِسطاً و عدلاً کما مُلِئَتْ ظلماً و جوراً.(۳۲)

عاصم بن ضمره از حضرت علی علیه السلام روایت کرده است که آن حضرت فرمودند: [در آخر الزمان] زمین پر از ظلم و ستم خواهد شد به گونه ای که حتی یک نفر لفظ «اللّه» را بر زبان جاری نخواهد کرد مگر در نهان، بعد از این دوره است که خداوند مردم صالحی را خواهد آورد که زمین را پر از عدل و داد کنند همان گونه که پیش از آن پر از ظلم و ستم شده است.

۳۰ – ان بین یدی القائم علیه السلام سنین خدّاعه یُکَذَّبُ فیها الصادق و یصدّق فیها الکاذِبُ و یُقَرّبُ فیها الماحِلُ و ینطق فیها الرُّوَیَبْضَهُ قلت و ما الرُّوَیَبْضَهُ و ما الماحِلُ؟ قال: او ما تقرؤون القرآن قوله «و هو شدیدُ المِحال»

قال: یُریدُ المکر، فقلتُ و ما الماحِلُ؟ قال: یرید المکّارَ.(۳۳)

حضرت علی علیه السلام می فرمایند: قبل از قیام قائم سال های پر خدعه و نیرنگی در پیش است، در این سال ها راستگویان دروغگو شمرده می شوند در عوض دروغگویان راستگو شناخته می شوند، در این سال ماحل تقرب پیدا می کند و «رویبضه» در سخن گفتن پیشقدم می گردد.

راوی می گوید: عرض کردم «ماحل» و «رویبضه» به چه کسانی گفته می شود؟ حضرت فرمودند: مگر در قرآن نخوانده ای که خداوند می فرماید: «و هو شدید المحال» قال علیه السلام: یرید المکر فرمودند: منظور از «ماحل» آدم مکاری است که به وسیله مکر زیاد مردم را به خود متوجه می کند.

تذکر: در این روایت رویبضه معنی نشده است در جای دیگر به مناسبتی پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله وسلم می فرمایند:

«رویبضه الرجلُ التّافِهُ ینطقُ فی امر العامّهِ»

یعنی مرد حقیر و بی شخصیتی که علیرغم عدم شایستگی، در امور عامّه مردم دخالت می کند و به جای آن ها اظهار نظر می نماید.

نشانه های ظهور مهدی علیه السلام

در روایات، برای ظهور امام زمان علیه السلام نه تنها وقت خاصی تعیین نشده بلکه از تعیین کردن وقت برای آن منع شده است. ولی در عین حال برای آن علائم و نشانه هایی ذکر شده که مردم می توانند از طریق آن علامت ها، نزدیکی وقت ظهور را تشخیص دهند. این نشانه ها به چند قسم تقسیم می شوند: علائم حتمی و غیر حتمی، علائم سال ظهور و علائم سالهای دورتر، علائم اجتماعی و اخلاقی و طبیعی و... از میان مجموعه روایاتی که از حضرت علی علیه السلام در این باره نقل شده است به ذکر دو مورد اکتفا می شود:

۳۱ -... عن ابی رومان، عن علی علیه السلام قال: اِذا نادی منادٍ من

السماء، ان الحقّ فی آل محمّدٍ فعند ذلک یظهر المهدیُّ علی أَفواهِ النّاس، و یشربون ذکره فلا یکون لهم ذکرٌ غیرُهُ.(۳۴)

ابی رومان از علی بن ابیطالب علیه السلام روایت کرده است که آن حضرت فرمودند: وقتی که منادی از آسمان ندا دهد که به تحقیق حق با آل محمدصلی الله علیه وآله وسلم است. در این ایام نام حضرت مهدی علیه السلام بر سر زبان ها می افتد و جهان مالامال از نام آن حضرت می شود به گونه ای که از غیر او ذکری به میان نمی آید.

۳۲ – عن الصادق علیه السلام عن آبائه علیهم السلام ان علیّاًعلیه السلام قال: اذا وَقَعَت النارُ فی حجازکم و جری الماء فی نجفکم فَتَوَقَّعوا ظُهورَ قائِمکُمْ.(۳۵)

امام صادق علیه السلام از پدران بزرگوارش علیهم السلام و آنها از علی بن ابیطالب علیه السلام روایت می کنند که آن حضرت فرمودند: آنگاه که آتش در حجاز شعله ور شود و سیل در نجف جاری گردد منتظر ظهور قائم علیه السلام باشید.

یاران مهدی علیه السلام

درباره اوصاف یاران امام زمان علیه السلام و تعداد آنها و شهرهایشان و رابطه آنان با امام علیه السلام و چگونگی بیعت و تبعیّت شان از آن حضرت، روایات زیادی وارد شده است. در این زمینه از علی بن ابیطالب علیه السلام چنین آمده است:

۳۳ – عن حکیم بن سعد عن امیرالمؤمنین علیه السلام قال: اصحاب المهدیّ شبابٌ لاکهول فیهم الّا مثل کحل العین و الملح فی الزاد و اقل الزاد الملح.(۳۶)

حکیم بن سعد از امیرالمؤمنین علیه السلام روایت می کند که آن حضرت فرمودند: یاران مهدی علیه السلام همه جوان هستند، در میان آنها پیرمرد یافت نمی شود مگر به اندازه سرمه در چشم و نمک در طعام، و همانطور که بر همگان معلوم است

کمترین قسمت غذا را نمک تشکیل می دهد.

۳۴ – قال امیرالمؤمنین علیه السلام:... ثم اذا قام تجتمع الیه اصحابه علی عدّه اهل بدر و اصحاب طالوت و هم ثلثمأه و ثلاثه عشر رجلاً، کلّهم لیوث قد خرجوا من غاباتهم مثل زبر الحدید لو انّهم همّوا بازاله الجبال الرّواسی لازالوها عن مواضعها فهم الذین وحّدوا اللَّه به حق توحیده، لهم باللیل اصوات کاصوات الثواکل خوفاً من خشیه اللَّه تعالی، قوّام اللیل، صوّام النهار، و کانّما ربّاهم أبٌ واحدهٌ قلوبهم مجتمعه بالمحبه و النصیحه...(۳۷)

امیرالمؤمنین علیه السلام می فرماید:... چون قیام کند جمع می شوند به سوی او یارانش که به شماره اصحاب بدر و اصحاب طالوتند و ایشان سیصد و سیزده نفرند. همه آنها شیرانی هستند که از کمینگاه های خود بیرون آیند مانند پاره های آهن، اگر ایشان اراده کنند که کوه های سخت را از جا بِکَنند هر آینه آنها را از جاهای خود می کَنند. پس ایشانند کسانی که خدا را به وسیله مهدی بیگانگی پرستش می کنند. برای ایشان در شبها، صداهایی مانند صداهای زنهای جوان مرده از ترس خدا است نماز گذارندگانند در شبها و روزه دارانند در روز، گویا یک پدر و یک مادر آنها را تربیت کرده اند. دلهاشان در دوستی کردن به همدیگر و پند دادن به یکدیگر با هم جمع و یکی است

حکومت مهدی علیه السلام

به اعتقاد شیعه، امام زمان علیه السلام از طریق تشکیل یک حکومت جهانی بر اساس تعالیم عالیه اسلام تمام نارسایی ها را از سرتاسر عالم برطرف خواهد کرد و عدل و داد را در روی زمین مستقر خواهد ساخت. در سخنان پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله وسلم و هر یک از ائمه اطهارعلیهم السلام درباره ویژگی های حکومت

حضـرت مهـدی علیه السـلام و کارهایی که در آن دوره انجام خواهد یافت مطالب زیادی به چشم می خورد که مجموعه آنها تصویر بسـیار روشنی از یک حکومت اسلامی کامل را نشان می دهند. در اینجا به عنوان نمونه به بعضی از روایاتی که در این زمینه از امیرالمؤمنین علیه السلام نقل شده است اشاره می گردد:

۳۵ – حدثنا عبداللّه بن مروان،... عن علی علیه السلام قال: یلی المهدیُّ امرَ النّاسِ ثلاثین سنه او اربعین سنه...(۳۸)

عبـداللّه بن مروان روایت کرده است که علی بن ابیطالب علیه السـلام فرمودنـد: حضـرت مهدی علیه السـلام سـی یا چهل سال زمام امور مردم را در دست خواهند داشت.

۳۶ – یعطف الهوی علی الهـدی اذا عطفوا الهُدی علی الهوی و یَعْطِفُ الرأیَ علی القرآنِ اذا عطفوا القرآنَ علی الرّأیِ... فَیُریکُمْ کیف عدلُ السیرهِ، و یُحییِ مَیِّتَ الکتابِ و السّنهِ...(۳۹)

[امام زمان علیه السـلام وقتی که ظهور کند] هواهای نفسانی را به هدایت و رسـتگاری برمی گرداند در آن روزگاری که مردم هدایت الهی را به متابعت هواهای نفسانی درآورده باشـند. آراء و اندیشه های مردم را تابع قرآن می کند در آن روزگاری که آن ها قرآن را تابع آراء و اندیشه های خود کرده اند... او به شما نشان خواهد داد که عدالت در کشورداری چگونه است. هم چنین او تعالیم فراموش شده قرآن و سنّت را زنده خواهد ساخت...

۳۷ – قال امیرالمؤمنین علیه السلام:... فلا یترک عبداً مسلماً الّا اشتراه واعتقه، و لا غارماً الّا قضی دینه، ولا مظلمهً لِاَحَدٍ من النّاس الّا ردّها، و لا یُقْتَلُ منهم عبـدٌ الّا ادّی ثمنه... و لایُقتَلُ قتیلٌ الا قضـی عنه دینهُ، و اَلْحَقَ عیالَهُ فی العطاء حتی یملأ الارض قسـطاً و عدلاً کما

مُلِئَتْ ظلماً و جوراً و عدواناً...(۴۰)

امیرالمؤمنین علیه السلام فرمودند:... حضرت مهدی علیه السلام برده مسلمان را نخواهد واگذاشت مگر اینکه آن را خریده و آزاد خواهد ساخت و بدهکاری نخواهد ماند مگر آنکه بدهی او را پرداخت خواهد نمود. مظلمه و حقی به گردن و ذمه هر کس که باشد آن را به صاحب حق بازخواهد گرداند. کسی کشته نمی شود مگر اینکه دیه آن را خواهد پرداخت. هیچ کسی کشته نخواهد شد مگر اینکه بدهی های او را آن حضرت پرداخت خواهد نمود و خانواده اش را همانند سایر افراد جامعه اداره خواهد کرد تا زمین را از عدل و داد پر کند به همان صورتی که پیش از آن از ظلم و بیداد پر شده باشد...

۳۸ – قال علی علیه السلام:... لو قد قام قائمنا لَذَهبَتِ الشحناء من قلوب العباد و اصطلحتْ السباع و البهائم حتی تمشی المرأه بین العراق الی الشام... علی رأسها زینتها لا یهیجُها سبعٌ و لا تخافه...(۴۱)

امیرالمؤمنین علیه السلام می فرماید:... آنگاه که قائم ما اهلبیت علیه السلام قیام کند کینه ها از دل ها بیرون خواهد رفت حتی حیوانات درنده و وحشی نیز با هم سازگار خواهند شد و به یکدیگر ضرر نخواهند رساند، در آن روزگار به اندازه ای امنیّت زیاد خواهد بود که یک زن در حالی که همه زینت و زیور آلاتش همراه اوست از عراق تا شام را بدون ترس و دلهره به تنهایی خواهد پیمود.

حضرت مهدی علیه السلام در قرآن

در آیات قرآن کریم به صراحت نامی از امام زمان علیه السلام به میان نیامده است، ولی از آنجا که ائمه اطهارعلیهم السلام مفسران حقیقی قرآنند در تفسیر بسیاری از آیات، آنها را به مسأله مهدویّت و معارف

امام زمان علیه السـلام تطبیق و تفسـیر نموده انـد. از جمله آیاتی که آنها را حضـرت علی علیه السـلام مربوط به امام زمان علیه السلام دانسته اند این دو آیه است:

۳۹ – عن امیرالمؤمنین علیه السـلام قال: النُورُ القرآن، و النور اسمٌ من اسـماء اللَّه تعالی... قال اللَّه تعالی فی سوره النور: «اللّه نور السـماواتِ و الارضِ مَثَلُ نورهِ کمشـکاةٍ فیها مصباح المصباح فی زجاجهٍ۷ الزجاجه کانها کوکب درّیٌ...»(۴۲) فالمشکاةُ رسول اللّه صلی الله علیه وآله وسلم و المصباحُ الوصیُّ، و الاوصیاءُ علیهمُ السلامُ و الزجاجهُ فاطمهُ، و الشجره المبارکه رسول اللّه صلی الله علیه وآله وسلم و الکوکب الدُّری القائم المنتظر الذی یملأ الارضَ عدلاً.(۴۳)

امیرالمؤمنین علیه السـلام فرمودنـد: نور همان قرآن است. و نور اسـمی از اسم های خداونـد تبارك و تعالی نیز هست. خداوند عزّوجلّ در سوره نور می فرمایند: «خدا نور آسـمان ها و زمین است، نور او همانند مشکاتی است که درآن چراغی باشد و آن چراغ در میان شیشه ای که تلألؤ آن همچون ستاره ای است درخشان و روشن از درخت مبارك زیتون...»

آن گاه فرمودند: مشـکات رسول خداصلی الله علیه وآله وسلم است و مصباح وصی و اوصیاء هستند، منظور از زجاجه حضرت فاطمه زهراعلیها السـلام است، و مراد از کوکب دُرّی حضرت قائم المنتظرعلیه السلام است. کسی که زمین را پر از عدل و داد می کند.

۴۰ – [قال] امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب علیه السـلام: المستضعفون فی الارض، المذکورون فی الکتاب(۴۴) الذین یجعلهم اللَّه ائمّه، نحن اهل البیت؛ یبعث اللَّه مهدیّهم فیعزّهم و یذلّ عدوّهم.(۴۵)

حضـرت علی علیه السلام می فرمایند: مستضعفان در زمین که در قرآن یاد شده اند و خداوند وعده داده است آنها را پیشوایان مردم قرار دهد، ما اهل بیت هستیم

و خداونـد، مهـدی مـا اهـل بیت علیهم السـلام را [در آخر الزمان] بر می انگیزانـد تا آنها را عزیز و دشـمنانشان را خوار و ذلیل کند.

منشورات مسجد مقدس جمکران

کتاب هایی که تا کنون انتشارات مسجد مقدّس جمکران منتشر نموده است:

۴۱ – در کربلا چه گذشت

۴۲ – نجم الثّاقب

۴۳ – خزائن الأشعار جوهری

۴۴ – خوشه های طلایی

۴۵ – در جستجوی قائم علیه السلام

۴۶ – یاد مهدی علیه السلام

۴۷ – عقد الدّرر

۴۸ – کلّیات مفاتیح الجنان

۴۹ – منتخب المفاتیح

۵۰ – هدیه احمدیه

۵۱ – تاریخچه مسجد مقدّس جمکران

۵۲ – زیارت ناحیه مقدّسه

۵۳ – کرامات المهدی علیه السلام

۵۴ – در جستجوی نور

۵۵ – آخرین خورشید پیدا

۵۶ – فدک ذوالفقار فاطمه علیها السلام

۵۷ – اعتکاف، تطهیر صحیفه اعمال

۵۸ – امامت و غیبت از دیدگاه علمِ کلام

۵۹ – غیبت، ظهور، امامت

۶۰ – اهمیّت اذان و اقامه و...

۶۱ – پرچمدار نینوا

۶۲ – حضرت مهدی علیه السلام فروغ تابان ولایت

۶۳ – از زلال ولایت

۶۴ – مهدی موعود علیه السلام

۶۵ – انتظار بهار و باران

۶۶ – ناپیدا ولی با ما

۶۷ – علی علیه السلام مروارید ولایت

۶۸ – خصایص زینبیّه علیها السلام

۶۹ – گفتمان مهدویّت

۷۰ – انتظار و انسان معاصر

۷۱ – مفرد مذکر غایب

۷۲ – سیمای امام مهدی علیه السلام در شعر عربی

۷۳ –... و آنکه دیرتر آمد

۷۴ – سرود سرخ انار

۷۵ – منشور نینوا

۷۶ – سحاب رحمت

۷۷ – زندگی پس از مرگ

۷۸ – وظایف منتظران

۷۹ – تاریخ امیر المؤمنین علیه السلام (۲ جلد)

۸۰ – عطر سیب

۸۱ – سقا خود تشنه دیدار

۸۲ – مهر بی

کران

۸۳ – نشانه های ظهور او

۸۴ – دلشده (در حسرت دیدار دوست)

۸۵ – علی علیه السلام و پایان تاریخ

۸۶ – تجلیگاه صاحب الزمان علیه السلام

۸۷ – منازل الاخره

۸۸ – مشکات الانوار

۸۹ – ینابیع الحکمه

۹۰ – گنجینه نور و برکت

۹۱ – تاریخ حضرت سید الشهداء علیه السلام

۹۲ – داستانهایی از امام زمان علیه السلام

۹۳ – ظهور امام زمان علیه السلام از دیدگاه اسلام و مذاهب و ملل جهان

۹۴ – عریضه نویسی به اهلبیت علیهم السلام

۹۵ – آیینه اسرار

۹۶ – داغ شقایق

۹۷ – امام مهدی در کلام امیرالمومنین علیهما السلام

انتشارات مسجد مقدّس جمکران

در مراکز استان ها و شهرستان های سراسر کشور نمایندگی فعال می پذیرد

واحد پاسخ به سؤالات مسجد مقدّس جمکران

آماده پاسخگویی به سؤالات و مشکلات اخلاقی، تربیتی، اجتماعی، فقهی و اعتقادی شما عزیزان می باشد. می توانید سؤالات

خود را به آدرس: قم / صندوق پستی ۶۱۷ واحد تحقیقات فرهنگی مسجد مقدس جمکران ارسال نمایید. شایان توجه است که مطالب و نامه های عزیزانی که با این صـندوق پستی مکاتبه می نمایند، به منزله اَسـرار ایشان بوده، و در حفظ و نگهداری آنها کاملاً دقت و مراقبت خواهد شد.

پی نوشت ها

۱) خصال، ج ۲، ص ۵۴۱، ح ۱۵.

۲) در مورد معنای حفظ حدیث نظرات زیادی ابراز شده است که از جمله آنهاست:

- به ذهن سپردن.

- محافظت و نگهبانی از احادیث تا از بین نروند خواه از طریق به ذهن سپردن یا نوشـتن یا نقل کردن برای دیگران با هر وسیله ممکن...؛ به یکی از وجوه شـش گانه که علمای حدیث می گویند یعنی شـنیدن از اسـتاد، خواندن بر اسـتاد، شنیدن از دیگری در حال خواندن آن بر استاد، با اجازه استاد آن را نقل کردن، و... (اربعین شیخ بهایی، ص ۶۵ و ۶۶)

۳) کمال الدین، ج ۱، ص ۳۰۲، ح ۱۱.

۴) نهج البلاغه فیض الاسلام، حکمت ۱۳۹، ص ۱۱۵۸.

۵) معانی الاخبار، ج ۱، ص ۱۳۸، باب ۲۸، ح ۹ ط دار الکتب الاسلامیه؛ بحارالانوار، ج ۳۵، ص ۴۵.

۶) ملاحم ابن طاووس، ص ۱۷۵، ح ۲۰۳؛ کنزالعمال، ج ۱۴، ص ۵۹۱، ح ۳۹۶۷۵.

۷) کمال الدین، ج ۱، ص ۳۰۴؛ اثباهالهداه، ج ۶، ص ۳۹۵.

۸) بحارالانوار، ج ۵۱، ص ۱۱۰ و ۱۱۱.

۹) بحارالانوار، ج ۵۱، ص ۱۱۵.

۱۰) فتن ابن حماد، ۲۶۴، ح ۱۰۴۳، ط دار الکتب العلمیه،؛ ملاحم

ابن طاووس، ص ۳۲۰، ح ۴۵۹، ط مؤسسه صاحب الامرعلیه السلام.

۱۱) ملاحم ابن طاووس، ص ۱۵۵، ح ۱۹۳.

۱۲) کمال الدین، ج ۲، باب ۵۶، ص ۶۴۸.

۱۳) عقدالدرر، ص ۶۴؛ عرف السیوطی، الحاوی، ج ۲، ص ۷۳.

۱۴) بحارالانوار، ج ۵۱، ص ۱۳۲.

۱۵) برهان المتقی، ص ۱۰۱، ح ۸.

۱۶) منتخب الاثر، ص ۱۵۱، ح ۳۰.

۱۷) غیبه نعمانی، ص ۲۱۲ - ۲۱۴؛ بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۱۱۵.

۱۸) کمال الدین، ج ۱، ص ۳۰۳؛ اثباه الهداه، ج ۳، ص ۵۷۱.

۱۹) کمال الدین، ج ۱، ص ۳۰۳، ح ۱۴.

۲۰) کمال الدین، ج ۱، ص ۳۰۲، ح ۹.

۲۱) بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۱۰۹ و ۱۱۰ ح ۱.

۲۲) غیبت نعمانی، ص ۱۴۰ و ۱۴۱.

۲۳) بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۱۱۲ و ۱۱۳، ح ۸.

۲۴) الخصال، ج ۲، ص ۷۴۰، (حدیث اربعمأه)، ط انتشارات علمیه اسلامیه.

۲۵) بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۱۲۲.

۲۶) نهج البلاغه فیض الاسلام، حکمت ۹۸، ص ۱۱۳۲.

۲۷) منتخب الاثر، ص ۴۲۶، ح ۴، ط مکتبه الصدر.

۲۸) بشارهالاسلام، ص ۸۰، ط دار الکتب الاسلامی؛ الزام الناصب، ص ۱۸۵، ط مؤسسه مطبوعاتی حق بین، با کمی اختلاف، به نقل از روزگار رهایی.

۲۹) بحارالانوار، ج ۵۲، ص ۱۹۲ و ۱۹۳.

۳۰) کنزالعمال، ج ۱۱، ص ۱۹۲، ح ۳۱۱۸۶.

۳۱) کنزالعمال، ج ۱۱، ص ۱۹۲، ۳۱۱۸۷.

۳۲) بحارالانوار، ج ۵۱، ص ۱۱۷؛ منتخب الاثر، ص ۴۸۴.

۳۳) غیبت نعمانی، ص ۲۷۸.

۳۴) منتخب الاثر، ص ۱۶۳ و ۴۴۳؛ ملاحم ابن طاووس، ص ۱۲۹، ح ۱۳۶.

۳۵) اثباه الهداه، ج ۳، ص ۵۷۸.

۳۶) بحارالانوار، ج ۵۲، ص ۳۳۳، ح ۶۳.

۳۷) نوائب الدّهور فی علائم الظهور، ج ۲، ص ۱۱۴، ط کتابخانه صدوق.

۳۸) کنزالعمال، ج ۱۴، ص ۵۹۱، ح ۳۹۶۷۶؛ منتخب الاثر،

ص ۴۸۷.

۳۹) نهج البلاغه فیض الاسلام، خ ۱۳۸، ص ۴۲۴ و ۴۲۵.

۴۰) بحارالانوار، ج ۵۲، ص ۲۲۴ و ۲۲۵.

۴۱) بشاره الاسلام ص ۲۳۶.

۴۲) سوره نور، آیه ۳۵.

۴۳) معجم احادیث المهدی علیه السلام، ج ۵، ص ۲۷۴، ح ۱۶۹۹.

۴۴) اشاره به آیه «و نرید انّ نمنّ علی الذین استضعفوا فی الارض و نجعلهم ائمه و نجعلهم الوارثین؛ و خواستیم بر کسانی که در آن سرزمین مستضعف واقع شده بودند منت نهیم و آنان را پیشوایان [مردم] گردانیم و ایشان را وارث [زمین] کنیم». (سوره قصص، آیه ۵)

۴۵) منتخب الانوار المضیئه، سید بهاء الدین علی النیلی النجفی، ص ۳۰.

درباره مرکز

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند ؟

سوره زمر/ ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ .ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفا علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب « مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱.بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)

۲.تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی

۳.جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...

۴.سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو

۵.گسترش فرهنگ عمومی مطالعه

۶.زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱.عمل بر مبنای مجوز های قانونی

۲.ارتباط با مراکز هم سو

۳.پرهیز از موازی کاری

۴.صرفا ارائه محتوای علمی

۵.ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱.چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲.برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳.تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴.تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵.ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶.تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷.راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸.طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹.برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰.برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

۱.JAVA

۲.ANDROID

۳.EPUB

۴.CHM

۵.PDF

۶.HTML

۷.CHM

۸.GHB

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

۱.ANDROID

۲.IOS

۳.WINDOWS PHONE

۴.WINDOWS

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

درپایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که مـا را در دستیـابی به این هـدف یـاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادنـد تقـدیر و تشـکر می نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصـفهان -خیابان عبـدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شـهید محمد حسن توکلی -پلاک ۱۲۹/۳۴- طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۸۸۳۱۸۷۲۲ ـ ۰۲۱

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانه‌ای
قائمیه
اصفهان
WWW
برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشـــانی
www.Ghaemiyeh.com
www.Ghaemiyeh.net
www.Ghaemiyeh.org
www.Ghaemiyeh.ir
مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.
۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹